

**Звіт за результатами проведення онлайн-опитування
«Освіта очима студентів» у ВНУ імені Лесі Українки
(жовтень – листопад 2021 року)**

Опитування спрямоване на: вивчення думок студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки щодо організації навчального та виховного процесу в університеті; оцінку здобувачами якості навчання та викладання, ефективності та результативності застосовуваних методів і методик викладання дисциплін за обраною освітньою програмою, сприйняття та розуміння студентами змісту освітньої програми, а також аналіз рівня відповідності студентських очікувань. Мета цього опитування полягає у з'ясуванні думки студентів щодо змісту та характеру якості надання ЗВО освітніх послуг та перспектив працевлаштування.

Опитування «Освіта очима студентів» ініційоване адміністрацією Волинського національного університету імені Лесі Українки, реалізовано навчально-методичним відділом забезпечення якості освіти.

Для реалізації поставленої мети проведено онлайн-опитування, що тривало з середини жовтня по листопад 2021 року. Вибір методу обумовлений можливістю залучити всіх студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки до участі в опитуванні, опитування суцільне. Усього опитано **2123** здобувачі освіти в університеті.

Усі питання, що пропонувалися здобувачам, можна згрупувати в декілька блоків:

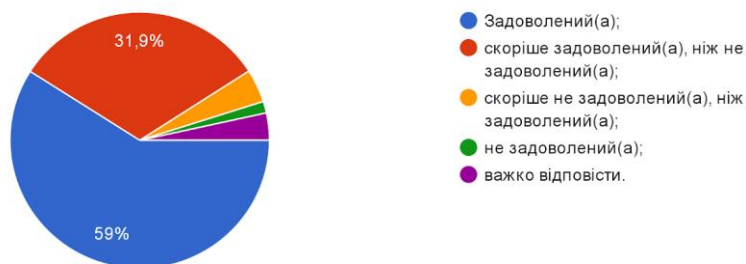
1. Рівень задоволеності вибором освітньої програми та організацією навчального процесу.
2. Рівень задоволеності студентів організацією системи оцінювання в університеті.
3. Сприйняття та розуміння студентами особливостей і змісту освітньої програми.
4. Соціальне самопочуття студента: консультативна підтримка, безпека освітнього середовища, участь у заходах студентського самоврядування.
5. Рівень забезпечення освітнього процесу навчально-методичними матеріалами.
6. Академічна доброчесність.
7. Участь студентів у програмах міжнародної академічної мобільності.

Блок 1. Рівень задоволеності вибором освітньої програми та організацією навчального процесу.

Більшість опитаних студентів залишилася задоволеною вибором освітньої програми – 59 %; скоріше задоволеними, ніж не задоволеними, виявилися 31,9 % респондентів, лише 1,5 % здобувачів не задоволені обраною освітньою програмою.

Чи задоволені Ви вибором спеціальності (освітньої програми)?

2 123 відповіді

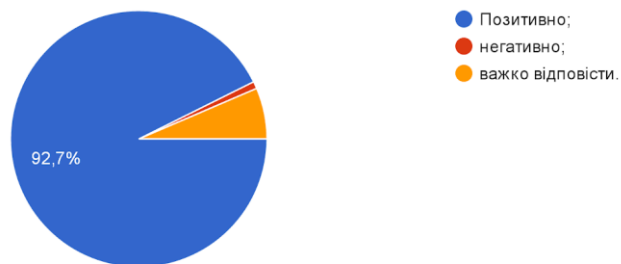
Серед чинників, які ускладнюють навчання, здобувачі називають об'єктивні та суб'єктивні. Найбільше труднощів у навчанні виникає, на думку студентів, через «особисту неорганізованість» (42,8 %), «необхідність поєднання роботи та навчання» (34,9 %), «незручний розклад» та «надмірний обсяг навчального навантаження» (29,8 %), «відсутність перспектив працевлаштування» (18,8 %), «недостатнє забезпечення навчально-методичною літературою» (26,6 %).

Студенти вважають, що найкраще формують фахові компетентності такі види аудиторних занять: «практичні заняття» (51,2 %), «лекції» (30,5 %), «лабораторні заняття» (20,6 %), «семінарські заняття» – 14,2 %, на думку 49,9 % респондентів, «оптимальний варіант – це комбінація різних видів аудиторних занять».

На запитання «Як Ви сприймаєте ініціативу залучення професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до викладання та організації освітнього процесу?» майже всі опитані студенти (92,7 %) дали ствердну відповідь, 6,5 % опитаних не змогли визначитися, тому обрали варіант «важко відповісти».

Як Ви сприймаєте ініціативу залучення професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до викладання та організації освітнього процесу?

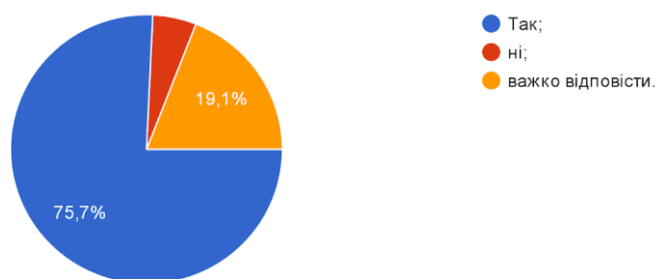
2 123 відповіді

Блок 2. Рівень задоволеності студентів організацією системи оцінювання в університеті.

Якщо у січні 2021 року майже однакова кількість студентів вважали систему оцінювання результатів навчання об'єктивною (49 %) і частково об'єктивною (41 %), то, як показують результати онлайн-опитування у листопаді 2021 року, 75,7 % респондентів визнають, що їх «об'єктивно оцінюють», 19,1 % здобувачів при відповіді на це питання обирають варіант відповіді «важко відповісти». Вдвічі зменшилася (з 10 % до 5,2 % за рік) кількість студентів, які вважають, що їх знання оцінені не об'єктивно.

Чи об'єктивно є, на Вашу думку, чинна система оцінювання результатів навчання студентів в університеті?
2 123 відповіді

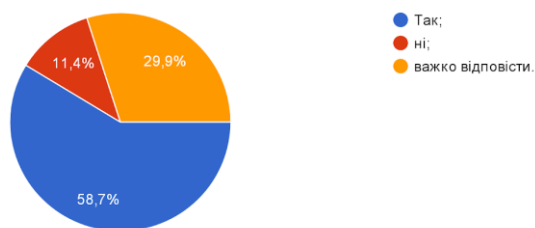

Оптимальними засобами контролю на екзамені здобувачі вважають «електронне тестування» (53,1 %), «тестування (у письмовій формі)» (35,6 %), «комбінацію екзаменаційних питань та тестових завдань» (33,7 %). Усе більше студенти починають цінувати індивідуальне спілкування із викладачем: «індивідуальну співбесіду» як бажану форму проведення іспиту відзначили 39,5 % респондентів.

Основним джерелом інформації про критерії оцінювання з навчальної дисципліни залишається викладач (93,8 % відповідей), 54,8 % опитаних серед джерел такої інформації вказали силабус або робочу програму навчальної дисципліни, джерелами інформації про критерії оцінювання стають і нормативні документи: 16 % здобувачів отримують необхідну інформацію з Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів ВНУ імені Лесі Українки, 11,2 % – з Положення про організацію і проведення поточного і підсумкового контролю у формі комп'ютерного тестування у ВНУ імені Лесі Українки, 8 % – з Порядку формування рейтингу успішності студентів для призначення академічних стипендій ВНУ імені Лесі Українки.

Із можливістю оскарження результатів контрольних заходів обізнані 58,7 % опитаних, 11,4 % здобувачів освіти вважають, що не мають такої можливості, проте, 29,9 % респондентів не змогли визначитися із відповіддю на це запитання і обрали варіант відповіді «важко відповісти».

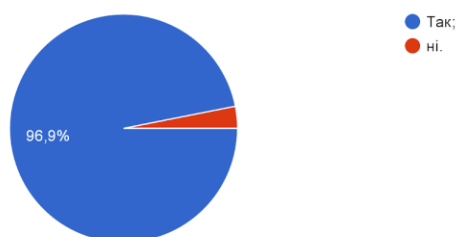
Чи є у Вас можливість, при потребі, оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів?
2 123 відповіді

Блок 3. Сприйняття та розуміння студентами особливостей і змісту освітньої програми.

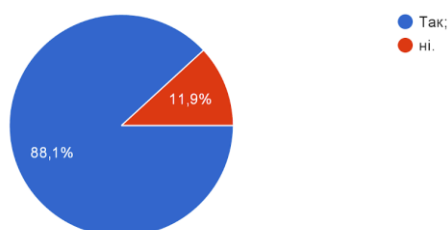
Переважає більшість опитаних студентів (96,9 %) поінформовані про освітню програму, яку здобувають, її цілі та змістові характеристики, лише для 3,1 % респондентів питання щодо відповідної освітньої програми є не з'ясованим.

Чи знаєте Ви, що Ваше навчання відбувається у відповідності до затвердженої освітньої програми?
2 123 відповіді

Із цілями та змістом освітньої програми ознайомлені 88,1 % здобувачів вищої освіти, для 11,9 % опитаних це питання залишається відкритим.

Чи ознайомлені Ви з цілями та змістом освітньої програми?
2 123 відповіді

Але це знайомство зі змістом ОП поверхове. Майже однакова кількість здобувачів вищої освіти зазначають, що «структура, зміст освітньої програми відповідають очікуванням» (42 %) і «скоріше відповідають, ніж не відповідають» (42,8 %), 6,4 % опитаних обирають варіант відповіді «важко відповісти».

Чи відповідає структура, зміст освітньої програми Вашим очікуванням (чи представлені всі дисципліни, вивчення яких, на Вашу думку, неологіки викладання дисциплін; перевантаження)?

2123 відповіді

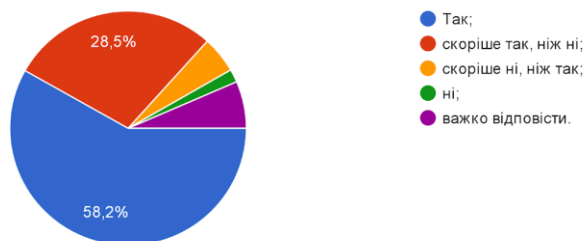

Відповідно до сучасної системи вищої освіти значний обсяг часу надається студентам для самостійного опанування навчальної дисципліни. Більшість студентів вважають, що у Волинському національному університеті імені Лесі Українки вживається чимало зусиль для стимулювання до самоосвіти та науково-дослідницької діяльності.

58,2 % опитаних вважають, що у ЗВО стимулюють до самоосвіти та науково-дослідницької діяльності, 28,5 % здобувачів обрали варіант відповіді «скоріше так, ніж ні», 6,5 % – «важко відповісти».

Чи стимулюють на Вашому факультеті (освітній програмі) до самоосвіти та науково-дослідницької діяльності?

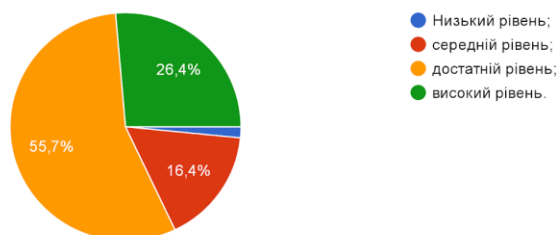
2123 відповіді

У Волинському національному університеті імені Лесі Українки, на думку здобувачів освіти, використовують такі інструменти для стимулювання до самоосвіти та науково-дослідницької діяльності: «додаткові бали до поточних оцінок» (61,7 %), «участь у конференції» (48,8 %), «пропозиція участі у різноманітних освітніх, наукових, дослідницьких проєктах» (44,7 %), «сприяння у публікації тез та статей» (42,2 %), «премії, стипендії» (16,2 %).

55,7 % студентів вказали на «достатній» рівень ефективності методів і методик, що застосовуються під час навчального процесу, «високу» оцінку ефективності застосування методів і методик викладання дисциплін надали 26,4 % здобувачів, «середній» рівень ефективності застосовуваних методів і методик викладання зазначили 16,4 % респондентів.

Як Ви оцінюєте рівень ефективності застосовуваних методів і методик викладання навчальних дисциплін?
2 123 відповіді

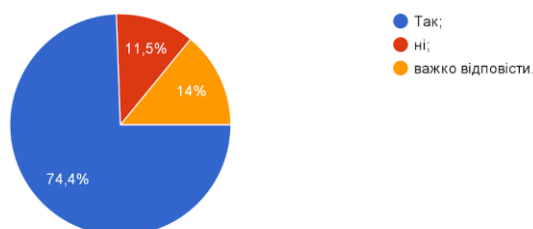
Наскільки, на Вашу думку, є ефективними методи, які використовують викладачі, методика викладання в цілому?
2 123 відповіді

48,6 % здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки наголошують на ефективності методик, які використовують викладачі, та позитивно оцінюють методику навчання в цілому. 41,4 % стверджують, що методи, які використовують НПП, і методика викладання в цілому є «скоріше ефективними, ніж не ефективними».

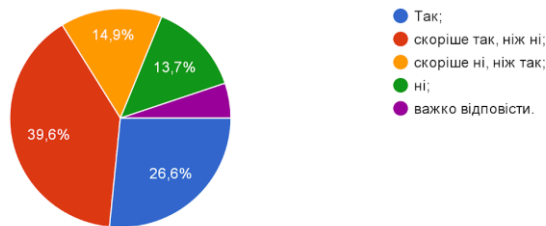
На питання «Чи існує можливість вибору навчальних дисциплін, чи пропонується перелік вибіркового дисциплін за професійним спрямуванням?» ствердну відповідь дали 74,4 % опитаних, водночас варіант відповіді «важко відповісти» обрало 14 % респондентів.

Чи існує можливість вибору навчальних дисциплін, чи пропонується перелік вибіркового дисциплін за професійним спрямуванням?
2 123 відповіді

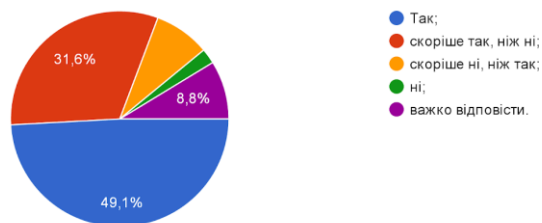
На запитання «На Вашу думку, чи усі дисципліни, що вивчаються, необхідні для Вашої професійної діяльності?» відповіли «так» 26,6 % респондентів, варіант відповіді «скоріше так, ніж ні» обрало 39,6 % опитаних та варіант «ні» – 13,7 % студентів.

На Вашу думку, чи усі дисципліни, що вивчаються, необхідні для Вашої професійної діяльності?
2 123 відповіді

Відповідаючи на питання «На Вашу думку, чи є достатнім обсяг практичної підготовки, закладений у навчальному плані з обраної освітньої програми?», варіант відповіді «так» обрали 49,1 % здобувачів, 31,6 % відповіли «скоріше так, ніж ні» та 8,8 % респондентів «важко відповісти» на це питання.

На Вашу думку, чи достатнім є обсяг практичної підготовки, закладений в навчальному плані з обраної освітньої програми?
2 123 відповіді

72,9 % студентів зазначають, що кількість практичних (лабораторних) занять та практики є «цілком достатнім», 12,8 % зазначають, що «ні, зважаючи на те, що фундаментом професійних вмінь та навичок є саме професійна підготовка», та 14,3 % здобувачів «не задумувались над цим питанням».

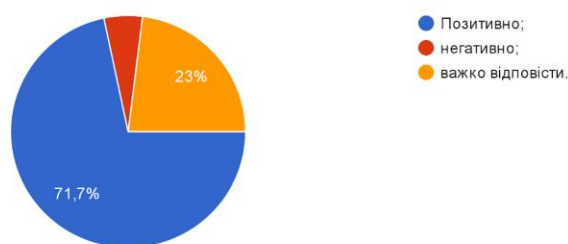
Чи достатньою, на Вашу думку, є кількість практичних (лабораторних) занять та й взагалі практики?
2 123 відповіді

«Позитивно» оцінюють ефективність своєї індивідуальної та самостійної роботи 71,7 % студентів, лише 5,3 % опитаних «негативно» оцінюють ефективність індивідуальної та самостійної роботи.

Як Ви оцінюєте ефективність індивідуальної та самостійної роботи студента?

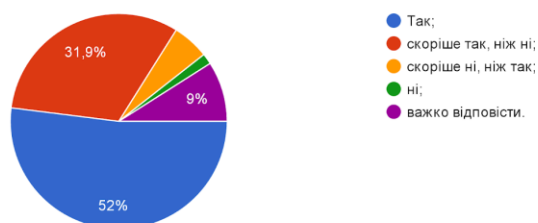
2 123 відповіді

52 % здобувачів освіти задоволені компетентностями, здобутими та/або розвиненими під час практичної підготовки за освітньою програмою, «скоріше задоволені, ніж ні» – 31,9 %; 9 % опитаних обрали варіант відповіді «важко відповісти».

Чи задоволені Ви компетентностями, здобутими та/або розвиненими під час практичної підготовки за освітньою програмою?

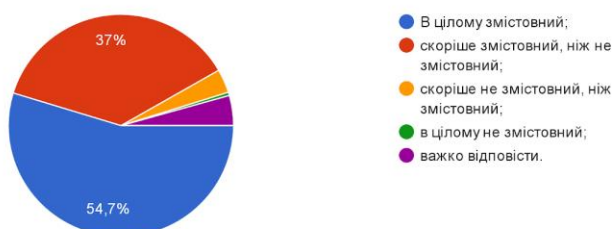
2 123 відповіді

На думку 54,7 % опитаних здобувачів вищої освіти, процес навчання та викладання є «в цілому змістовним», 37 % вважають освітній процес «скоріше змістовним, ніж не змістовним».

Наскільки змістовним, на Вашу думку, є процес навчання та викладання?

2 123 відповіді

Чи відповідає навчальний процес Вашим очікуванням?

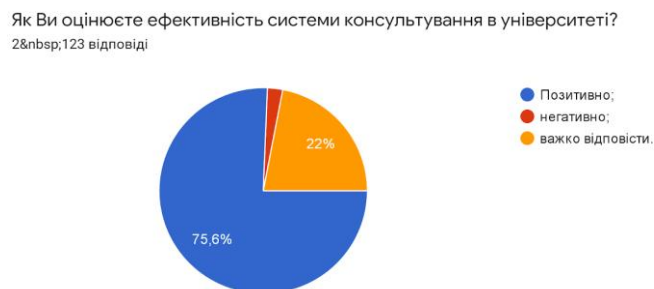
2 123 відповіді

На запитання про відповідність навчального процесу очікуванням 40,1 % студентів відповіли ствердно, 43,3 % опитаних обрали варіант відповіді «скоріше відповідає, ніж не відповідає».

Блок 4. Соціальне самопочуття студента: консультативна підтримка, безпека освітнього середовища, участь у заходах студентського самоврядування.

75,6 % опитаних студентів позитивно оцінюють ефективність системи консультування в університеті.

Серед форм консультативної підтримки найпопулярнішими, на думку опитаних студентів, є систематичні консультації викладачів у вигляді індивідуальної співбесіди (40,4 %), а також «консультації на прохання студентів», часто здобувачі «отримують консультативну підтримку від куратора групи» (35 %), 26,6 % респондентів обрали варіант відповіді «ую необхідну мені інформацію знаходжу в Інтернеті», на думку 14,9 % опитаних, найпопулярнішою формою консультативної підтримки є «інформаційна та консультативна підтримка одногрупників».

Отриманню якісної консультації сприяє: «бажання студента вчитися та, зрештою, отримати консультацію з потрібної дисципліни» (58,5 % відповідей), «вдало організований навчальний процес» (52,6 %), 46,9 % опитаних вважають, що «все залежить від викладача», 16 % респондентів зазначають, що отримання якісної консультації неможливе без «матеріально-технічного забезпечення навчального процесу».

На думку 65,6 % опитаних студентів, кількість консультацій з навчальних дисциплін є достатньою, 24,4 % обрали варіант відповіді – «я не задумувався(лась) над цим питанням».

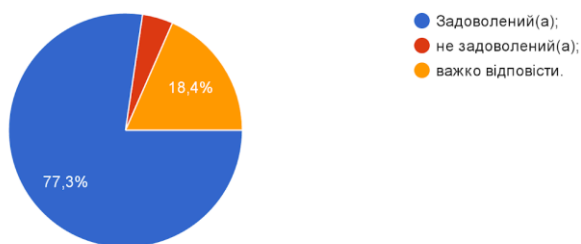
Відповідаючи на запитання про те, що вважати освітнім середовищем, здобувачі вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки вибрали такі варіанти: «достатньо розвинута інфраструктура» (87,9 %), «комунікаційний простір університету» (32,8 %), «бібліотека» (31,3 %), «середовище, прихильне до студента» (30,1 %), «гуртожитки університету» (28 %), «наукова та дослідницька діяльність (Наукове товариство аспірантів і студентів)» (27,6 %), «Центр культури та дозвілля» (25,1 %).

Досить різноманітний вибір видів соціальної підтримки зазначили здобувачі вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки: «наявна соціальна стипендія» (44,4 %), «створені умови для осіб з особливими потребами» (26,8 %), «надається психологічна допомога» (16,3 %), «профорієнтаційні консультації та надається допомога у написанні резюме, супровідного листа» (14,9 %), «надається адресний захист і підтримка соціально-вразливій частині молоді, а саме: студентам-інвалідам, сиротам, із багатодітних сімей» (10,4 %).

Якщо говорити про безпеку освітнього середовища, то найбільше студенти оцінили «створення умов для ефективної комунікації між здобувачами вищої освіти та науково-педагогічними працівниками» (55,6 %), «наявність сучасно обладнаних навчальних корпусів» (46,6 %), «сприяння розвитку фізичного виховання та спорту» (32,8 %), «захист від дискримінації та насильства» (27,3 %), «безпечні умови проживання в гуртожитку» (26 %), «наявність закладів громадського харчування» (21,9 %), «можливість отримати психологічну допомогу» (20,8 %), «наявність медичного обслуговування» (15,5 %), «наявність закладів громадського харчування (їдальня, буфет, кафе)» (35,1 %).

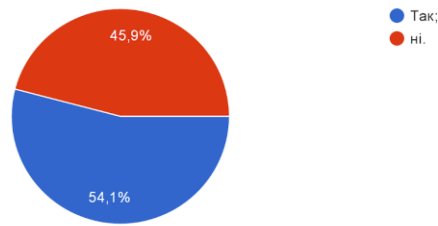
Сучасна вища освіта сьогодні неможлива без дієвого студентського самоврядування. Більшість опитаних студентів (77,3 %) задоволені рівнем організації студентського самоврядування у ВНУ імені Лесі Українки, не задоволені – 4,3 % здобувачів, натомість 18,4 % респондентів не визначилися та обрали варіант «важко відповісти».

Чи задоволені Ви рівнем організації студентського самоврядування у ВНУ імені Лесі Українки?
2 123 відповіді

54,1 % опитаних беруть участь у заходах студентського самоврядування, проте 45,9 % молодих людей такі заходи не приваблюють.

Чи берете Ви участь у заходах, які проводяться за участі органів студентського самоврядування?
2 123 відповіді

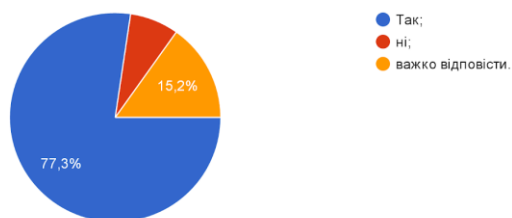

Серед основних напрямів діяльності органів студентського самоврядування здобувачі освіти називають: «проведення мистецько-культурних заходів: вечорів відпочинку, конкурсів, посвят у студенти» (43,7 %), «формування активної життєвої позиції у осіб, які навчаються, виховання студентської молоді на принципах патріотизму» (22,5 %), «пропаганда здорового способу життя, запобігання вчиненню особами, які навчаються, правопорушень» (20 %), «внесення пропозицій керівництву університету щодо забезпечення прав та інтересів усіх осіб» (19,9 %), «організація та проведення спільно з адміністрацією університету наукових конференцій» (15,6 %), «представлення університету у всеукраїнських, вітчизняних та міжнародних студентських конференціях» (15,4 %).

Блок 5. Рівень забезпечення освітнього процесу навчально-методичними матеріалами.

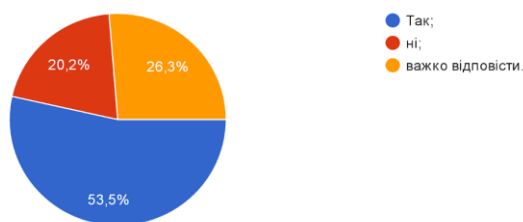
Щодо забезпечення необхідними навчальними матеріалами, то 77,3 % студентів зазначили їхню доступність, для 7,5 % респондентів навчально-методичне забезпечення є недостатнім, 15,2 % опитаних обрали варіант відповіді – «важко відповісти на це питання».

Чи доступні Вам підручники, навчальні посібники, рекомендації, методичні вказівки, конспекти лекцій тощо в електронній та друкованій формах?
2 123 відповіді

На запитання «Чи відповідає Вашим освітнім потребам комп'ютерне забезпечення освітнього процесу у ВНУ імені Лесі Українки?» 53,5 % студентів відповіли «так», не влаштовує комп'ютерне забезпечення 20,2 % здобувачів.

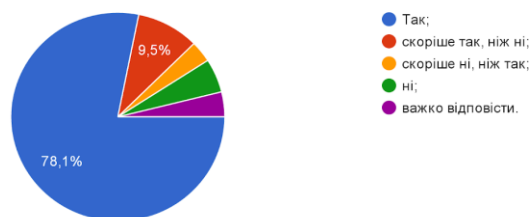
Чи відповідає Вашим освітнім потребам комп'ютерне забезпечення освітнього процесу у ВНУ імені Лесі Українки?
28123 відповіді

Блок 6. Академічна доброчесність.

Більшість опитаних студентів (78,1 %) ознайомлені із поняттям «академічна доброчесність» та її основними принципами, 9,5 % респондентів обрали варіант відповіді «скоріше так, ніж ні» та 8 % – «важко відповісти».

Чи ознайомлені Ви із принципами академічної доброчесності?
28123 відповіді

Академічна доброчесність у ВНУ імені Лесі Українки популяризується за допомогою: «роз'яснювальної роботи серед студентів та викладачів» (42,3 % відповідей), «шляхом ознайомлення з Кодексом академічної доброчесності» (21,4 %), «шляхом проведення семінарів-тренінгів» (21,4 %), лише 16 % опитаних обрали варіант відповіді «важко відповісти».

Яким чином, на Вашу думку, популяризується академічна доброчесність у ВНУ імені Лесі Українки?
28123 відповіді

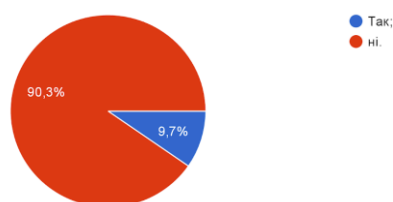
Здобувачі вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки стикалися з такими проявами академічної недоброчесності: «списування» (22,7 %), «необ'єктивне оцінювання» (20 %), «академічний плагіат» (11,4 %), «хабарництво» (5,3 % респондентів вважають, що це приклад академічної недоброчесності), 67,3 % опитаних обрали варіант відповіді «не стикався(лась)».

Якщо ж факти академічної недоброчесності будуть доведені, то 46,8 % здобувачів наполягають на «повторному проходженні оцінювання», 42,6 % опитаних обрали варіант відповіді – «я не задумувався(лась) над цим питанням».

Блок 7. Участь студентів у програмах міжнародної академічної мобільності.

90,3 % студентів не брали участь у програмах міжнародної академічної мобільності, варіант відповіді «так» обрало 9,7 % опитуваних.

Чи брали Ви участь у програмах міжнародної академічної мобільності?
2 123 відповіді

«Міжнародна академічна мобільність» – це, на думку здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки: «навчання за програмами академічної мобільності» (63,2 %), «міжнародна співпраця» (47,6 %), «мовне стажування» (22,2 %), «наукове стажування» (18,4 %), «розвиток програм державного та приватного кредитування і субсидування академічної мобільності» (14 %).

Які проблеми, на Вашу думку, можуть виникнути за умови участі у програмах міжнародної академічної мобільності?
2 123 відповіді

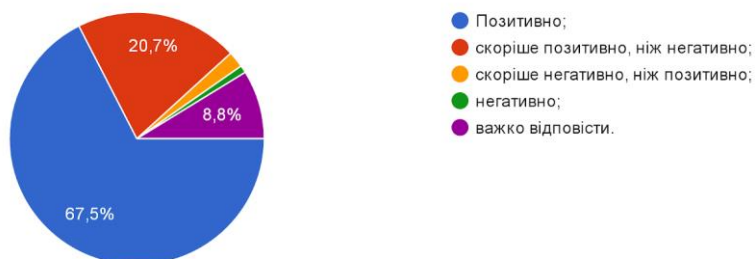

Ця діаграма визначає причини неучасті студентів у програмах академічної мобільності: «недостатнє володіння іноземною мовою» (39,9 % опитаних зазначають цю причину), «незначна кількість місць за програмами міжнародної академічної мобільності» (цю думку поділяють 30,9 % здобувачів вищої освіти), про «брак коштів» говорять 13,8 % студентів.

67,5 % здобувачів вищої освіти «позитивно» оцінюють навчання за програмою «Подвійний диплом», 20,7 % обрали варіант відповіді «скоріше позитивно, ніж негативно», 8,8 % респондентів «важко відповісти на це питання».

Як Ви оцінюєте навчання за програмою "Подвійний диплом"?

2 123 відповіді

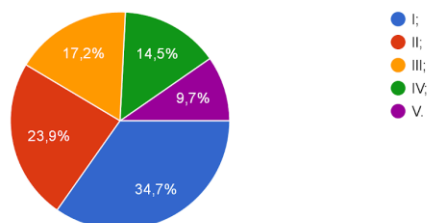

На думку здобувачів вищої освіти, студент(ка), який(а) навчається за програмою «Подвійний диплом», – це: «людина, яка дбає про своє професійне майбутнє» та «успішна молода людина» (55,5 % відповідей), «людина, яка прагне розширити свій світогляд» (36,8 %), «людина, яка прагне накопичити за період навчання соціальний капітал (зв'язки, які допоможуть їй працевлаштуватися)» (15,6 %), 9,8 % респондентів «навчання за програмою «Подвійний диплом» не цікавить».

У опитуванні брали участь здобувачі вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки таких курсів:

На якому курсі Ви навчаєтесь?

2 123 відповіді

Пропозиції

деканам факультетів, директорам інститутів, завідувачам кафедр, гарантам ОП, кураторам академічних груп

1. Активізувати участь здобувачів вищої освіти усіх рівнів у загальноуніверситетських опитуваннях. Залучати до моніторингу здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня.
2. Здійснити перевірку рівня обізнаності здобувачів вищої освіти щодо назви та змісту ОП (спеціальності, галузі знань), яку вони здобувають, та переліку вибірових дисциплін.
3. Гарантам ОП провести круглі столи (у т.ч. онлайн) зі студентами з метою обговорення результатів анкетування щодо змісту ОП, повідомити здобувачів вищої освіти про щорічний перегляд чинних освітніх програм, про право здобувачів вищої освіти подавати свої пропозиції щодо покращення підготовки за ОП, змісту ОП в цілому і окремих ОК.
4. Продовжувати знайомство здобувачів вищої освіти з нормативно-правовою базою, зокрема роз'яснити позиції положень Волинського національного університету імені Лесі Українки, які пов'язані з організацією освітнього процесу.
5. Інформувати здобувачів вищої освіти про організацію системи оцінювання в університеті, зокрема — про право студентів на зміну оцінки шляхом її оскарження (особливо студентів молодших курсів) відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі українки.
6. Кураторам академічних груп провести/організувати лекції з проблем тайм-менеджменту; психології вигорання; вакцинації, колективного імунітету і співвідношення права людини та прав людей; організації освітнього та особистого простору тощо.
7. Науково-педагогічним працівникам наприкінці читання ОК провести опитування (усне/письмове) здобувачів вищої освіти щодо методів і методик викладання, форм проведення занять із навчальної дисципліни; бесіди із студентами, запропонувавши здобувачам вищої освіти надати пропозиції щодо покращення ефективності застосованих методик у навчальному процесі.

Обговорити на засіданнях кафедр зазначені питання, зокрема питання якості освіти здобувачів.
- Розробити рекомендації щодо покращення показників якості вищої освіти на ОП, за якими провадиться підготовка фахівців.
8. Здійснити аналіз комп'ютерного забезпечення освітнього процесу на факультетах, в інститутах. Розробити заходи (на три роки) щодо покращення матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу зі спеціальностей (ОП), з яких ведеться підготовка фахівців. Регулярно контролювати виконання запланованих заходів.
9. Продумати і активізувати заходи із залучення здобувачів вищої освіти до програм академічної мобільності.

10. Розглянути питання якості викладання іноземної мови на ОП першого (бакалаврського) рівня на засіданні науково-методичної ради, ректорату університету. Продумати можливість збільшення кількості кредитів (годин) на вивчення іноземних мов у НП на першому (бакалаврському) рівні, доцільність уведення до переліку вибіркових дисциплін ОК Польська мова для здобувачів, яких планується залучати до програми «Подвійний диплом».

11. Рекомендувати здобувачам освіти сертифікатні курси вивчення іноземних мов. Організувати безкоштовні курси підготовки до іспиту з іноземної мови, ЄКІ (ЄФВ) для випускників-бакалаврів з метою збільшення контингенту здобувачів другого (магістерського) рівня.

12. Активніше залучати студентів до наукових досліджень (проектів, грантів, програм) кафедр, факультетів.